

Auditorská zpráva **č. 3/2023**

Předmět auditu: *Mimořádný audit zaměřený na personální audit rovných příležitostí (Genderový audit)*

Auditovaný úsek: *všechna oddělení*

Cíl auditu: Provedení analýzy současného stavu rovných příležitostí v OSS Národní archiv a následně doporučit vedení organizace, aby vytvořila takové prostředí, které bude vstřícné a nediskriminující pro všechny zaměstnance.

Termín provedení: 25. 5. – 10. 7 2023

Metody použité při výkonu interního auditu: analýza dat, kontrola služebních předpisů, rozhovor s vybraným vzorkem pracovníků za účelem zmapování faktického stavu genderové rovnosti.

Úvod

Genderová rovnost je hodnotou, která je sdílena nejen na evropské úrovni a v legislativním prostředí jednotlivých států (např. Listinou základních práv a svobod, Antidiskriminačním zákonem, Zákoníkem práce, Evropskou sociální chartou apod.). Již od roku 2012 se zavádí pobídky ve smyslu zajištění srovnatelných pracovních podmínek pro pracovníky všech profesí napříč státy Evropské unie.

Východiskem a zároveň osnovou pro zpracování tohoto auditu byl materiál Úřadu vlády České republiky: „Standard genderového auditu“ (verze 2 z března 2016)

Program auditu

- 1. Vertikální a horizontální struktura zaměstnanců OSS Národní archiv**
- 2. Genderová rovnost ve vedení a v odměňování v NA**
- 3. Genderová rovnost při přijímání nových pracovníků**
- 4. Sladování pracovního a osobního života, vzdělávání a zvyšování kvalifikace pracovníků, genderová integrace do výzkumu**
- 5. Kultura na pracovišti včetně rizik obtěžování, sexuálního obtěžování a šikany**

Ad 1

V době konání auditu měla OSS Národní archiv 153 systemizovaných míst.

Z toho je: (údaje platné k 30. 3. 2023)

- a) 86 zaměstnanců ve **státní službě**
- b) 67 zaměstnanců zaměstnaných dle **zákoníku práce.**

Zastoupení zaměstnanců¹⁾ v jednotlivých odděleních udává tabulka č. 1

Tabulka 1

Oddělení	Počet mužů	Počet žen	Částečný úvazek (muži/ženy)
1	8	5	1/1
2	4	4	1/1
3	5	9	0/2
4	7	8	0/0
5	21	11	3/1
6	6	6	2/1
8	4	22	1/0
9	1	6	0/2
10	5	14	2/9
11	7	6	0/0
12	1	4	0/0

¹⁾ Jedná se o fyzický stav (nikoliv o přepočtené úvazky).

Rozdělení zaměstnanců do jednotlivých platových tříd udává tabulka č. 2

Tabulka 2

Platová třída	Počet mužů	Počet žen
15	2	2
14	5	2
13	10	11
11	15	18
10	6	6
9 a nižší	14	43

Z výše uvedených tabulek vyplývá, že procentní zastoupení zaměstnaných je: **41,8 % mužů ku 58,2% žen.**

Ad 2

Národní archiv je rozdělen do 11 oddělení + oddělení ředitele.

V šesti odděleních je vedoucí žena (konkrétně: 1., 3., 4., 8., 9. a 12. oddělení).

Pět oddělení vede muž (konkrétně: 2., 5., 6., 10. a 11. oddělení).

Šetřením bylo zjištěno, že pracovníci zařazení v jednotlivých platových třídách jsou odměňováni podle platných předpisů a žádná skupina není diskriminována tedy, že při výkonu stejné pozice nejsou zařazováni muži výše než ženy.

Také při rozdělování nenárokové složky mzdy – odměn nebyla shledána žádná diskriminace.

V roce 2022 bylo na odměnách celkem rozděleno: **2,344.500 Kč**. Z této částky bylo vyplaceno mužům celkem: 1,026.400 Kč, tj. 43,7 % (z toho 55.000 Kč na mimořádných odměnách), ženám byla vyplacena částka 1,318.100 Kč tj. 56,3 % (z toho na mimořádných odměnách 78.000 Kč).

Z uvedeného přehledu lze tedy konstatovat, že ani v odměňování nedochází k výrazné diskriminaci žádné genderové skupiny.

Ad 3

Nábor nových pracovníků na uvolněné pozice probíhá jednak oznámením na úřední desce Národního archivu v oddílu volná místa a jednak uveřejněním inzerátů v denním tisku.

V obou případech se textech inzerátů používá výhradně generické maskulinum (název osoby v mužském rodě, který je míněn jako neutrální z hlediska rodu biologického).

V prozkoumaných inzerátech auditor nenašel žádnou aktivní snahu oslovovat širší okruh uchazečů a uchazeček např. v podobě, že pozice je vhodnější pro muže / ženy.

Auditor konstatuje, že na základě prošetření dokladů nebylo zjištěno, že by při náboru nebyla pro obě pohlavní dodržována stejná pravidla.

Za pozitivní považuje auditor složení výběrové komise. Jako stálí členové jsou právník úřadu a zástupce odborového svazu, přizváni jsou pak zástupci toho oddělení, do kterého je nový pracovník přijímán. O provedeném výběrovém řízení je proveden zápis, který je předkládán vedoucímu OSS Národní archiv, který definitivně potvrdí (zamítne) přijetí nového uchazeče. O genderové vyváženosti při přijímání nových pracovníků dává i následující přehled za rok 2022.

Do výběrových řízení na vypsane pozice **se přihlásilo:**

- a) 16 mužů
- b) 11 žen

Z těchto přihlášených bylo **vybráno:**

- a) 4 muži
- b) 3 ženy

Z výše uvedeného přehledu může auditor konstatovat, že nebyla preferována žádná skupina, naopak úspěšnost žen (poměr přihlášených k poměru vybraných) je 27,2% k 25%

Ad 4

Problém slad'ování práce a rodiny se stává aktuálním tak, jak se postupně vyrovnává postavení mužů a žen na pracovním trhu i v rodině.

Proto i v OSS Národní archiv byla přijata celá řada opatření, která má za cíl co nejvíce skloubit pracovní a rodinný život. Mezi fungující opatření patří:

Pružná pracovní doba, která umožňuje zaměstnancům zorganizovat si osobní a pracovní život podle svých představ.

Částečné pracovní úvazky, které umožňují návrat žen / mužů / na trh práce, udržet si kontakt s jejich prací, kvalifikací a zkušenostmi.

Umožnění práce z domova, a to částečně nebo zcela, jedná se o benefit v rámci pracovních a sociálních podmínek (např. péče o dítě, zdravotních potížích, komplikované dopravní spojení, apod.).

Neplacené volno

Z uvedeného výčtu je patrné, že vedení Národního archivu vytváří velmi dobré podmínky pro slad'ování pracovního a osobního života.

Nemalá pozornost vedení NA je věnována vzdělávání a dalšímu zvyšování kvalifikace pracovníků.

Tak např. Leoš Zich studuje kombinované doktorandské studium na katedře PVH a AS FF UK. Filip Paulus pokračuje v doktorandském studiu. Doktorandské studium podstupují i Matěj Třepeš a Jiří Jiráček (Univerzita Karlova – Filozofická fakulta, Historické vědy - České dějiny). Roman Štěr dokončí magisterské studium na katedře PVH a AS FF UK.

Kombinované navazující magisterské studium na filozofické fakultě Univerzity Hradec Králové, obor archivnictví a PVH-počítačová podpora v archivnictví dále absolvuje Markéta Vacková. Jiří Bernas studuje na České zemědělské univerzitě, Provozně ekonomické fakultě

kombinované navazující magisterské studium v oboru Systémové inženýrství – Informatika. Obor veřejná správa a spisová služba na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy bude druhým akademickým rokem studovat Naděžda Kruglová.

Dlouhodobým cílem Národního archivu je zapojit většinu odborných pracovníků oddělení do výzkumu, zajistit kontinuitu výzkumných úkolů, a to bez ohledu na konkrétní pracovníky.

V současné době jsou realizovány tyto projekty:

- ***DH23P03OVV043 - Národní a kulturní identita Národní a kulturní identita českých komunit na Ukrajině v 19. – 21. století v movitém kulturním dědictví ČR***
řešitel: PhDr. Lenka Kločková
spoluřešitelé: Mgr. Adam Zítek, Bc. Roman Štér
- ***DH23P03OVV070 - Zpřístupnění, konzervace a preventivní péče o diazotypické záznamy ve fondech a sbírkách paměťových institucích***
řešitel: : Mgr. Štěpánka Borýsková, Ph.D.,
- ***DH23P03OVV056 – Písemné bohatství zrušených klášterů v Čechách***
řešitel: Mgr. Jitka Křečková
spoluřešitelé: Mgr. Kateřina Zenklová, PhDr. Petra Oulíková, Ph.D.
- ***DH23P03OVV038 - Metody konsolidace křehkých pórovitých voskových pečetí***
řešitel: Ing. Benjamin Bartl, Ph.D.,
spoluřešitelé: Ing. Lenka Bílková, Ph.D., Ing. Štěpán Urbánek, Mgr. Libuše Holakovská

Z uvedeného výčtu je patrné, že pracovníkům je umožňováno další vzdělávání a zapojování do výzkumných projektů, a to bez jakékoliv genderové diskriminace.

Ad 5

Snahou vedení NA je maximální zamezení negativních jevů na pracovišti jako je šikana, sexuální a jiné obtěžování.

Proto Národní archiv vydal řadu dokumentů, které mají minimalizovat diskriminaci nebo obtěžování zaměstnanců a postupy, jak mají zaměstnanci postupovat, kdyby k takovému negativnímu jevu došlo.

Jedná se např. SP 12/2022 – Pracovní řád, SP 13/2022 - Služební řád, SP 13/2020 – Interní protikorupční program (příloha č. 2, kterým se stanoví pravidla etiky státních zaměstnanců a příloha č. 3, kterým se stanovuje Kodex etických zásad pro archiváře), popř. SP 7/2022, kterými dotazníkovou formou šetřit spokojenost zaměstnanců v NA, SP 6/2023 ředitele NA, kterým se upravují povinnosti stanoveném zákonem o ochraně oznamovatelů ve služebním úřadu NA.

Doporučení a závěr:

Na základě provedeného auditu zaměřeného na personální audit rovných příležitostí (Genderový audit) v OSS – Národní archiv auditor konstatuje, že nedochází k diskriminaci na základě pohlaví, je vytvořeno příznivé prostředí pro zapojení odborných pracovníků do výzkumu a aktivně jsou využívány i možnosti pro sladování pracovního a osobního života. Pro další zlepšování genderové rovnosti v Národním archivu doporučuje auditor vedení organizace:

- 1. Průběžně zvyšovat informovanost pracovníků o nástrojích a řešení situací, jakými jsou např. šikana nebo sexuální obtěžování, a to zařazením „panelu genderové rovnosti, (např. v rámci pravidelných školení)**
- 2. V pravidelných časových intervalech (např. 1 x za 2 roky):**
 - a) analyzovat odměňování žen a mužů, kariérní rozvoj zaměstnanců a jejich možnosti zapojení do výzkumných projektů**
 - b) vyhodnocovat účinnost přijatých dokumentů, které mají minimalizovat diskriminaci nebo obtěžování zaměstnanců**
- 3. Na základě zjištěných výsledků přijímat nápravná opatření.**

V Praze dne 14. 7. 2023

Zpracoval:

ing. Vladimír Stáňa – interní auditor

Schválil:

PhDr. ing. Milan Vojáček, Ph.D., ředitel Národního archivu, dne 17. 8. 2023

Rozdělovník:

výtisk č. 1- ředitel Národního archivu

výtisk č. 2 - interní auditor